

Strukturfondspartnerskapet Västsveriges yttrande över betänkandet En ny organisation för förvaltning av EU-medel (SOU 2024:22)

Strukturfondspartnerskapet Västsverige har beretts möjlighet av Finansdepartementet att yttra sig över slutbetänkandet En ny organisation för förvaltning av EU-medel (SOU 2024:22).

Strukturfondspartnerskapet (SFP) Västsverige välkomnar utredningens ambition att säkerställa en ändamålsenlig hantering och effektiv hantering av EU-medel med delad förvaltning men anser att utredningens smala ansats gör att rekommendationerna och förslagen baseras på bristande antaganden om Strukturfondspartnerskapets roll.

Strukturfondspartnerskapet Västsveriges huvudbudskap inför slutbehandling av remissen är:

- SFP Västsverige anser att Strukturfondspartnerskapet behöver få en tydligare och mer strategisk roll med ett fortsatt beslutsmandat. Det är också viktigt att partnerskapen står självständiga från förvaltande myndigheter. Detta för att säkra att en träffsäker användning av fonderna utifrån regionala och lokala behov, prioriteringar och förutsättningar.
- Utredningens fokus men också de direktiv som givits av regeringen är för smala för att kunna dra slutsatser kring hur fonderna bäst kan hanteras för maximal effekt av EU-medel.
- Utredningen saknar kunskap om Strukturfondspartnerskapets, regionernas och den lokala nivåns roll och arbetssätt.
- Flernivåstyret och partnerskapsprincipen är en grundpelare för EU-samarbetet och spelar en avgörande roll för träffsäkerheten av EUs medel. Utredningen beskriver inte detta tillräckligt.
- SFP Västsverige delar utredningens ambition att skapa synergier mellan fonderna samt överbrygga administrativa och förvaltningskulturella hinder för fonder som omfattas av samma EU-gemensamma förordning.

Avgränsning

Partnerskapet begränsar sitt yttrande över utredningens förslag om förvaltning av Europeiska regional utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska Socialfonden+ (ESF+):

- Remissens utgångspunkt och beskrivningen av dagens förvaltning
- En förvaltande myndighet för fonderna under sammanhållningspolitik
- Antalet program inom ERUF bör minskas
- Förslag till förändring av systemet med regionala strukturfondspartnerskap: regionala referensgrupper

Remissens utgångspunkt och beskrivning av dagens förvaltning

I SFP Västsverige finns ett högt engagemang bland lokala och regionala representanter som ingår i partnerskapet där alla bistår med sina perspektiv på regionala och lokala behov och utmaningar. Gemensamt i SFP Västsverige finns drivkraften att vara med och påverka och bidra till den regionala och lokala utvecklingen i Västsverige. SFP Västsverige har tagit fram egna prioriteringsgrunder för prioritering av projekt och en arbetsordning som bland annat innehåller väl utarbetade rutiner kring jäv som tillämpas i överensstämmelse med förvaltningslagen.

SFP Västsverige anser att utredningen, och uppdraget som låg till grund för utredningen, är för smal för att kunna dra reella slutsatser kring hur fonderna bäst ska hanteras för maximal effekt av EU:s medel. Den inre organiseringen och förvaltningen av EU-medel måste vara avhängt av hur man bäst får välförankrade och goda resultat av EU-medlen. SFP Västsverige anser att utredningens slutsatser och förslag gällande förvaltning av ERUF och ESF+ i större utsträckning borde haft sin utgångspunkt i EU:s sammanhållningspolitik partnerskapsprincip som ändamålsenlighet. Partnerskapsprincipen ska tillämpas vid genomförandet av program för ERUF och ESF+ och handlar både om ett brett partnerskap mellan aktörer från offentlig sektor, akademi, näringsliv och civilsamhället samt ett flernivåstyre med ett nedifrån-upp princip (artikel 8, EU-förordning 2021/1060). SFP Västsverige ser med oro på den förflyttning mot en ökad centralisering som utredningen föreslår och ser en stor risk att partnerskapsprincipen kommer att försvagas i den föreslagna förvaltningen av ERUF och ESF+.

I utredningen beskrivs att utredarna biståtts av 17 experter som representerat berörda departement och myndigheter men också sakkunniga. Utredningen har dock inte bjudit in vare sig strukturfondspartnerskapen eller regionerna att delta i denna grupp vilket återspeglas i utredningens bristande beskrivning av och förståelse för ERUF och ESF+ som ett medel för regional utveckling. Fonderna beskrivs som statlig verksamhet men till skillnad från andra statliga medel är ERUF- och ESF+-medlen ett verktyg för regional utveckling där den platsbaserade ansatsen är en förutsättning för goda resultat. Det borde således vara naturligt att fonderna hanteras annorlunda än andra medel som styrs av nationellt identifierade intressen

EU:s sammanhållningspolitik och genomförandet av dess fonder och program i Sverige är starkt integrerad med den regionala och lokala utvecklingspolitiken. SFP Västsverige ser en risk i betänkandets bedömning där det regionala och lokala perspektivet lämnas mindre utrymme, till förmån för en centralisering av ansvar vad gäller utvecklingspolitiken. EU-medlen behöver fortsatt vara ett regionalpolitiskt verktyg snarare än ett verktyg för nationellt identifierade satsningar.

En förvaltande myndighet för fonderna under sammanhållningspolitik

SFP Västsverige välkomnar utredningens ambition att skapa synergier mellan fonderna samt överbygga administrativa och förvaltningskulturella hinder för fonder som omfattas av samma EU-gemensamma förordning.

SFP Västsverige menar att en förvaltande myndighet för båda fonderna kan skapa gynnsamma förutsättningar för fonsamverkan, enhetlig tolkning av regelverk samt ett enhetligt system för ansökan och administration av ERUF- och ESF-projekt.

Utredningen saknar resonemang om eventuella intressekonflikter som kan uppstå hos en förvaltande myndighet som även ansvarar för nationella uppdrag kopplat till förvaltningsuppdraget. Det finns flera exempel under nuvarande programperiod där sådana intressekonflikter har behövts hanterats: bland annat regeringens uppdrag att finansiera de svenska europeiska innovations-hubbar (EDIH) där man använde de regionala ERUF-programmen och centralisering av utlysningprocessen via bland annat regiongemensamma utlysningar vilket inneburit att regionala behov och förutsättningar inte legat till grund för utlysningarnas inriktning. SFP har åsidosatts i utlysningprocessen och därmed har partnerskapsprincipen inte följts vilket även var fallet vid hanteringen och beredningen av riskkapital.

Antalet program inom ERUF bör minska

SFP Västsverige instämmer inte i utredningens bedömning att antalet regionala fonder bör minska, det är nödvändigt att det finns regionala program för att uppnå målen inom EU:s

sammanhållningspolitik. Programmens prioriteringar styrs och bör även fortsatt styras av de regionala utvecklingsstrategierna och de regionala strategierna för smart specialisering som tas fram i bred samverkan mellan regionerna, näringsliv och dess organisationer, kommunerna, kommunalförbund, akademi och forskningsinstitut, det civila samhället samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. De regionala utvecklingsstrategierna har även kopplingar till mål och prioriterade områden som identifierats på EU-nivå samt Agenda2030. Det är därför viktigt att det finns regionala EU-program som speglar de regionala och lokala behoven och förutsättningarna och inte ett nationellt program.

Förslag till förändring av systemet med regionala strukturfondspartnerskap: regionala referensgrupper

SFP Västsverige instämmer med utredningens förslag att partnerskapen bör få ett mer strategiskt ansvar och förtydligad roll och välkomnar tydligare roll och uppdragsformulering.

SFP Västsverige ser dock med oro på utredningens förslag om att inrätta regionala referensgrupper under Tillväxtverket och invänder mot utredningens förslag att dagens strukturfondspartnerskap omvandlas till regionala referensgrupper utan insyn och mandat i beslutsprocessen. SFP Västsverige föreslår istället att Strukturfondspartnerskapen utses till förmedlande organ med fortsatt mandat att prioritera projekt samt får en tydligare strategisk roll för hela processen från utlysning till beslut.

Strukturfondspartnerskapens breda sammansättning är betydelsefull då den bidrar med kompetens och lokal/regional kännedom och möter därmed kravställningen om tillämpning av partnerskapsprincipen och flernivåstyret i hela programcykeln. Att genomföra EU:s sammanhållningspolitik för att skapa social, ekonomisk och territoriell sammanhållning mellan regionerna i EU kan inte uppnås med en starkare nationell styrning som utredningen föreslår.

Utredningen beskriver vikten av att Tillväxtverket får ett ansvar för hela processen från utlysning till beslut men SFP Västsverige vill snarare understryka vikten av att Strukturfondspartnerskapen får ett tydligare ansvar och inflytande över hela processen. De regionalt framtagna programmen är och bör fortsatt vara det primära underlaget för utlysningsplanerna. Om utlysningar ska begränsas till delar av programmen bör detta endast ske av särskilda skäl och utifrån regionalt identifierade behov och beslutas via Strukturfondspartnerskapen.

SFP Västsverige instämmer inte med utredningens förslag att antalet ledamöter ska minskas i Strukturfondspartnerskapen. Det är den breda sammansättning som är förutsättningen för en bred samhällelig förankring av och inflytandet i arbetet med ERUF och ESF+. Strukturfondspartnerskapen i sin nuvarande form erbjuder en bred regional plattform för att implementera flernivåstyret. Det är inom strukturfondspartnerskapet den lokala, regionala och nationella nivån måste komma överens om hur medel för ERUF och ESF+ gör mest nytta. Den breda förankringen inom partnerskapet är en viktig förutsättning för att ERUF och ESF-projekt ska kunna bidra till sammanhållningspolitikens mål om social, ekonomisk och territoriell sammanhållning och minska skillnader mellan och inom regioner.

SFP Västsverige vill slutligen understryka att partnerskapsprincipen behöver garanteras i arbetet med genomförandet av ERUF- och ESF-programmen i Västsverige. En eventuell förändring i förvaltning av EU-medel behöver säkerställa och skapa förutsättningar för samverkan mellan den förvaltande myndigheten, partnerskapet, de regionalt utvecklingsansvariga samt de regionala aktörerna som är representerade i partnerskapet.

Strukturfondspartnerskapet Västsverige

2024-06-14

Fi2024/00894

Västra Götalandsregionen diarienummer MRU 2024-00046

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Tidsplan för föreslagna förändringar

Utredningen föreslår att upphäva lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap per 1 juli 2025. Följändringar i förordningar som hänvisas till denna lag samt förordningstexter för de föreslagna referensgrupperna föreslås att träda i kraft den 1 januari 2028. Utredningens förslag är att redan under den pågående programperioden genomföra förändring i förvaltningsstrukturen för ERUF och ESF+. SFP Västsverige anser att förslaget till tidplan med stor sannolikhet kommer att skapa fördröjningar under återstoden av programperioden, vilket riskerar att leda till att nyttjandegraden för den nuvarande programperioden kommer att understiga förra programperiodens nyttjandegrad. SFP Västsverige föreslår därför att eventuella ändringar i förvaltningen för ERUF och ESF+ ska verkställas tidigast den 1 januari 2028.

Strukturfondspartnerskapet Västsverige

via ordförande Madeleine Jonsson